

Iz naše dnevne kulture

»Značaj teh Plečnikovih del (na praškem gradu) ni radikalno moderen. Plečnik je prišel iz Wagnerjeve šole, ustvaril pa si je svoj slog, v katerem se javlja menjava čisto osebno pojmovan in skozi in skozi doživljen zgodnji srednji vek poleg antične in renesanske Italije. Njegove umerjene oblike, ki se uveljavljajo na najpopolnejšem materialu, njegovo veliko merilo tudi pri malih predmetih, njegov zmisel za monohromijo in občudovanja vredni mali domisleki rojenega arhitekta niso iz našega časa, ampak spadajo izborni v baročno okolico in odgovarjajo resnemu miljeju, ki ga je ustvaril prvi predsednik republike s svojo navzočnostjo.

Lepo stvariteljsko delo je tudi preureditev obreh vrtov, ki sta že degenerirala do zanemarjenega angleškega parka najslabše vrste. Kretnja, s katero je Plečnik — četudi za ceno odstranitve grajskega ozidja iz l. 1841. — položil pred noge obiskovalcev vrtov najlepšo panoramo Prage, je vredna kakega genialnega arhitekta italijanske renesanse. Prav tako originalne ideje predstavljajo prekrasna osvetlitev častnega grajskega dvorišča s stenskim svetilkami, mogočni drogi za zastave pred Matijevimi vrati, vretenčasto stopnišče, posvetovalnica v stolpu, zlata soba in fontana v predsednikovem stanovanju, čeprav so to šele obljube umetnikov, ki bo svojo celo kompozicijsko silo dokazal v stavbi stopnišča k španski dvorani, v monumentalnem prostoru tretjega grajskega dvorišča z monolitom in ornamentalnim tlakom v enotnem nivoju in v regulaciji terena za mostom, kjer bo sedanje stanje doživelo sorazmerno največje spremembe.

Danes pač ni nobene needinosti več med češkimi strokovnjaki in v umetniškem svetu, najsi pripada konservativnemu nazoru ali moderni smeri, o tem, da je arhitekt Plečnik nalogo oficijelnega arhitekta na praškem gradu tako izpolnil, da nima tekmeča niti v svojem redkem taktu in samozatajevanju niti v pogumni »gesti ustvarjajočega umetnika«.

(Zdeněk Wirth v prilogi »Die Burg und der Dom von Prag«, v »Prager Presse«, 28. oktobra 1927.)

Prejeli smo v oceno:

Milan Ivšić: *Les problèmes agraires en Yougoslavie*. Paris, 1926, 8°, IX + 376.

Prvi poskus, obdelati zamotani problem agrarne reforme v Jugoslaviji na podlagi ministrskih naredb in statistik. Predgovor V. Boreta. — I. Zemljepisna lega in geološka oblika z vidika poljedelstva. — II. Historijat socialnega, juridičnega in gospodarskega položaja kmečkega prebivalstva v Jugoslaviji. — III. Agrarne reforme po letu 1918. 1. Načela agrarnih reform. 2. Veleposestva na Hrvatskem, v Slavoniji, Vojvodini in Sloveniji. 3. Razkosanje veleposestev in notranja kolonizacija. 4. Agrarna politika v Bosni in Hercegovini po avstrijski okupaciji. 5. Agrarni režimi v Dalmaciji. 6. Uprava kmeč-

kega posestva. 7. Agrarne reforme z vidika agrarne politike. — Sklep resumira dosedanje uspehe in neuspehe in podaja misli za uspešnejšo rešitev.

Studenci pri Mariboru. Nekaj podatkov o šoli, cerkvi in občini. Izdal o priliki 50 letnice deške osnovne šole krajevni šolski odbor 1927. Maribor, 1927.

Henri Béraud: **Križi in težave rejenega bratca.** Preložil Janko Tavzes. Ljubljana, 1927.

Narodna enciklopedija, 21. zvezek, Palmotić—Petrović. Bibliografski zavod, Zagreb.

Strani pregled, Beograd, I., št. 2. (Iz vsebine: M. Ibrovac: Fileas Lebesgue. — P. Brežnik: Engleski prevodi sa slovenačkog).

Časopis Národního musea, 1926. Letnik C. Praha, Matica česká.

Fr. Šemrov: **Ljubljanska pošta.** Zgodovinski opis ob 30 letnici njene stavbe. Ljubljana, 1927. — Za ljubljansko lokalno zgodovino važna, po večini na podlagi tiskanih predel sestavljena knjižica.

Zbornik prevzv. knezu in nadškofu goriškemu dr. Fr. B. Sedeju zlatomašniku. Slavnostna (VII. l., št. 8) številka Zbornika svečnikov sv. Pavla v Gorici. (Iz vsebine: J. Mantuani, Zlatomašnik knez in nadškof dr. F. B. Sedej kot kulturni činitelj v svoji škofiji. — P. H. Sattner, knez in nadškof dr. F. B. Sedej in cerkvena glasba. Goritensis, Pastirski listi kn. in nadšk. F. B. Sedeja.)

Janko Orožen: **Zgodovina Celja**. II. del. Srednjeveško Celje kot središče državotvornega stremjenja: doba narodne samostojnosti, Savinjska marka, knezi in grofje Celjani. Goričar in Leskovšek, Celje, 1927. Knjižica vsebuje zgodovino Celja in ozemlja zvezanga z njim od prihoda Slovencev do smrti zadnjega celjskega grofa, peča se s posestjo Celjanov, z njihovimi bivališči, posebej z gornjim Celjem in zgodovino mesta Celja v ti dobi. O knjižici spregovorimo obširneje, ko bo popolna. Opozarjamo pa nanjo že sedaj vse ljubitelje domače zgodovine radi njene aktualnosti.

V. Steska: **Slovenska umetnost**. I. Slikarstvo. Mohorjeva družba, 1927.

Sven Hedin: **V azijskih puščavah**. Priredil Pavel Kunaver. Ilustriral Janko Omahen. — Prosveti in zabavi, zv. 16. Zveza kulturnih društev v Ljubljani, 1927. Priporočljivo čtivo.

L. N. Tolstoj: **Rodbinska sreča**. Roman (1859). Poslovenil J. Vidmar. Prosveti in zabavi, zv. 17. Tiskovna zadruga, Ljubljana, 1927.

Leop. Andrée: **Radio**. Osnovni pojmi iz radiotehnike. 214 slik. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1927. Delo je zamišljeno kot uvod v radiotehniko, podaja osnovne pojme in popisuje delovanje enostavnih aparatov in njih sestav.